

GICĂ MANOLE

ION ANTONESCU.
Omul de Stat
(septembrie 1940 – septembrie 1941)

CUPRINS

CĂTRE CITITORI	5
LISTA MINIȘTRILOR GUVERNULUI ANTONESCU ÎN PERIOADA 4 SEPTEMBRIE 1940 – 31 DECEMBRIE 1940	11
LISTA MINIȘTRILOR GUVERNULUI ANTONESCU ÎN PERIOADA 1 IANUARIE – 31 MARTIE 1941	15
LISTA MINIȘTRILOR GUVERNULUI ANTONESCU ÎN PERIOADA 1 APRILIE – 25 IUNIE 1941	19
LISTA MINIȘTRILOR GUVERNULUI ANTONESCU ÎN PERIOADA 3 IULIE – 30 SEPTEMBRIE 1941	22
CAPITOLUL I ION ANTONESCU (1882 – 1946): CARIERA MILITARĂ	25
CAPITOLUL II ABDICAREA LUI CAROL II	41
CAPITOLUL III ION ANTONESCU ESTE INSTALAT LA GUVERNARE	55
CAPITOLUL IV „SPUNEAM REGELUI CAROL AL II-LEA: TÂLHARII SĂ FIE PUȘI LA ZID, LUCRU CARE ÎL SUPĂRA PESTE MĂSURĂ” (ION ANTONESCU, 7 SEPTEMBRIE 1940)	68
CAPITOLUL V „PENTRU MINE ESTE STATUL ÎNTÂI. G-RALUL ANTONESCU N-ARE NICI UN PROTEJAT, N-ARE NICIO RUDĂ” (ION ANTONESCU, 18 SEPTEMBRIE 1940)	106
CAPITOLUL VI „CONSILIUL ACESTA DE CABINET ESTE ADEVĂRATUL GUVERN, CARE ESTE RESPONSABIL DE	

POLITICA STATULUI..." (ION ANTONESCU, 21 SEPTEMBRIE 1940).....	117
CAPITOLUL VII „PUNCTUL NEVRALGIC RĂMÂNE CEL RUSESC” (ION ANTONESCU, 27 SEPTEMBRIE 1940) „NU PUTEM LĂSA PE ROMÂNI SĂ MOARĂ DE FOAME” (ION ANTONESCU, 1 OCTOMBRIE 1940).....	133
CAPITOLUL VIII „GENERALUL ANTONESCU ESTE ROMÂN, MARE ROMÂN, ȘI APĂRĂ INTERESELE NEAMULUI ROMÂNESC” (ION ANTONESCU, 3 OCTOMBRIE 1940).....	168
CAPITOLUL IX „SÂNT ROMÂN TOTUȘI, DAR DREPTATEA ESTE DREPTATE. FIECARE TREBUIE SĂ LUCREZE DUPĂ LEGE” (ION ANTONESCU, 8 OCTOMBRIE 1940).....	194
CAPITOLUL X „TREBUIE SĂ AVEȚI ÎNCREDERE ÎN GENERALUL ANTONESCU ȘI TREBUIE SĂ-L ASCULTAȚI” (ION ANTONESCU, 14 OCTOMBRIE 1940)	223
CAPITOLUL XI „TRECEM ACUM LA GRĂSIMI. FĂRĂ GRĂSIMI NU SE POATE GĂTI. CE FACEM?” (ION ANTONESCU, 16 OCTOMBRIE 1940).....	245
CAPITOLUL XII „SĂ ÎMI FAC O ARMATĂ MODERNĂ, MAI MICĂ, DAR MAI TARE” (ION ANTONESCU, 24 OCTOMBRIE 1940).....	263
CAPITOLUL XIII „NU SE POATE ADMITE RIDICAREA CURSULUI MĂRCII” (ION ANTONESCU, 25 OCTOMBRIE 1940).....	278
CAPITOLUL XIV „NE-AM ADUNAT ASTĂZI PENTRU CA SĂ LUĂM MĂSURI IMEDIATE, ÎN URMA CATASTROFEI CARE NE-A LOVIT ÎN ULTIMELE 24 DE ORE...” (ION ANTONESCU, 11 NOIEMBRIE 1940).....	290
CAPITOLUL XV „ȘTIȚI CĂ AXA NE-A GARANTAT LA VIENA SIGURANȚA FRONTIERELOR” (ION ANTONESCU, 18 NOIEMBRIE 1940).....	298
CAPITOLUL XVI „VINOVAȚII SĂ FIE TRIMIȘI ÎN	

JUDECATĂ" (ION ANTONESCU, 27 NOIEMBRIE 1940)	313
MĂRTURIA GENERALULUI GH. DOBRE DESPRE 27 NOIEMBRIE 1940.....	313
ÎNSEMNĂRILE LUI NICOLAE MAREȘ DESPRE 27 NOIEMBRIE 1940	318
DIN VOLUMUL I „PE MARGINEA PRĂPASTIEI” (FRAGMENT REPRODUS ÎN STENOGRAMELE ȘEDINȚELOR CONSILIULUI DE MINIȘTRI, VOL. I, PP. 527 – 528)	322
CAPITOLUL XVII ASASINATELE DE LA JILAVA, REFLECTATE ÎN JURNALUL PREȘEDINȚIEI CONSILIULUI DE MINIȘTRI.....	327
CAPITOLUL XVIII „BANII NU VREAU SĂ SE DUCĂ ÎNTR-UN SAC FĂRĂ FUND, CI VREAU SĂ SE PUNĂ FUND LA SAC” (ION ANTONESCU, 4 DECEMBRIE 1940)...	330
CAPITOLUL XIX „AVEȚI SĂ CĂDEȚI TOȚI SUB SATĂRUL BOLȘEVIC” (ION ANTONESCU, 11 IANUARIE 1941).....	347
CAPITOLUL XX „METODA MEA ESTE ÎNFRĂȚIREA, UNIREA ȘI UTILIZAREA TUTUROR ELITELOR ACESTEI NAȚIUNI” (ION ANTONESCU, 3 FEBRUARIE 1941).....	354
CAPITOLUL XXI „VOI VENI CU BICIUL, PENTRU CEI CARE NU-ȘI VOR FACE DATORIA” (ION ANTONESCU, 1 MARTIE 1941)	370
CAPITOLUL XXII „TREBUIE SĂ FIM IMPARȚIALI, CĂCI NU URMĂRIM DECÂT BINELE PUBLIC” (ION ANTONESCU, 1 APRILIE 1941).....	383
CAPITOLUL XXIII „NU POȚI FACE ACȚIUNI MILITARE, FĂRĂ O ACȚIUNE ECONOMICĂ BINE ORGANIZATĂ” (ION ANTONESCU, 3 APRILIE 1941)	414
CAPITOLUL XXIV „ÎNARMARE FĂRĂ CĂI FERATE SĂ MEARGĂ BINE ESTE POSIBILĂ?” (ION ANTONESCU, 3 APRILIE 1941)	447
CAPITOLUL XXV „REGELE CAROL II CUMPĂRA TOATE CONȘTIINȚELE” (ION ANTONESCU, 4 APRILIE 1941).....	469
CAPITOLUL XXVI „AVEM CAZUL CU MOARA HERDAN” (ION ANTONESCU, 8 APRILIE 1941).....	489

CAPITOLUL XXVII „PE MINE MĂ INTERESEAZĂ SOLUȚIILE. CÂND NU LE GĂSIȚI, VENIȚI LA MINE” (ION ANTONESCU, 10 APRILIE 1941).....	511
CAPITOLUL XXVIII „EU TREBUIE SĂ AM ÎN VEDERE UN SINGUR SCOP: ACELA DE A DUCE ȚARA ÎN ORDINE” (ION ANTONESCU, 11 APRILIE 1941).....	530
CAPITOLUL XXIX „VOM VENI CU LEGEA MUNCII OBLIGATORIE ȘI ATUNCI VOM PUNE TOATĂ LUMEA LA MUNCĂ” (ION ANTONESCU, 15 APRILIE 1941).....	547
CAPITOLUL XXX ION GHEORGHE VORBEA DE O STARE DE APATIE, DE „SLĂBICIUNE GENERALĂ”, DE „LEȘIN” (ION GHEORGHE, UN DICTATOR NEFERICIT. MAREȘALUL ANTONESCU. CALEA ROMÂNIEI SPRE STATUL SATELIT).....	571
CAPITOLUL XXXI ION ANTONESCU ZBOARĂ LA MÜNCHEN (12 IUNIE 1941).....	581
CAPITOLUL XXXII ACTIVITATEA LUI ION ANTONESCU ÎNTRE 22 IUNIE 1941 – 4 SEPTEMBRIE 1941, REFLECTATĂ ÎN „JURNALUL” PREȘEDINȚIEI CONSILIULUI DE MINIȘTRI.....	595
CAPITOLUL XXXIII TREI ȘEDINȚE DE GUVERN ÎNTR-O SINGURĂ ZI. LA BERDICEV (6 AUGUST 1941).....	615
CAPITOLUL XXXIV „LA ODESSA, AM PIERDUT APROAPE 60.000 DE OAMENI” (ION ANTONESCU, 5 SEPTEMBRIE 1941).....	630
CAPITOLUL XXXV „...DACĂ MĂ BAT LA GRANIȚA DE EST, NU ÎNSEAMNĂ CĂ AM UITAT PROBLEMA FRONTIEREI DE VEST” (ION ANTONESCU, 6 SEPTEMBRIE 1941).....	660
CAPITOLUL XXXVI „MAMA MEA N-ARE DREPTUL SĂ INTERVINĂ LA MINE CU NICI O CHESTIE” (ION ANTONESCU, 8 SEPTEMBRIE 1941).....	689
ANEXE.....	749

SEPTEMBRIE 1940.....	751
UN COMUNICAT AL CONDUCĂTORULUI STATULUI ȘI PREȘEDINTELE CONSILIULUI DE MINIȘTRI, GENERAL ION ANTONESCU.....	752
APELUL CONDUCĂTORULUI STATULUI CĂTRE ROMÂNI, LA 7 SEPTEMBRIE 1940.....	754
APELUL LA ORDINE ȘI MUNCĂ AL CONDUCĂTORULUI STATULUI DIN 11 SEPTEMBRIE 1940.....	755
STATUL ROMÂN DEVINE STAT NAȚIONAL-LEGIONAR.....	758
ASASINATELE DE LA JILAVA	760
DOAMNA AURORA CÂRLAN, VĂDUVA UNUI PROFESOR CUZIST, SE PLÂNGE CĂ A FOST PERCHEZIȚIONATĂ ÎN CONDIȚII INUMANE ..	763
NOTĂ INFORMATIVĂ ASUPRA ASASINATELOR DE LA ÎNCHISOAREA JILAVA	766
ȘEDIȚA CONSILIULUI DE MINIȘTRI DIN 7 SEPTEMBRIE 1940	774
ȘEDIȚA CONSILIULUI DE MINIȘTRI DIN 18 SEPTEMBRIE 1940	797
CONSILIUL DE CABINET DIN 21 SEPTEMBRIE 1940.....	805
CONSILIUL DE CABINET ȘEDIȚA DIN 1 OCTOMBRIE 1940.....	811
CONSILIUL DE MINIȘTRI DE LUNI, 18 NOIEMBRIE 1940	829
CONSILIUL DE MINIȘTRI DE MARȚI, 26 NOIEMBRIE 1940.....	838
CONSILIUL DE CABINET DIN ZIUA DE.....	843
29 NOIEMBRIE 1940.....	843
CONSILIUL DE MINIȘTRI DE MARȚI, 11 MARTIE 1941	858
CONSILIUL DE MINIȘTRI DE MARȚI, 15 APRILIE 1941.....	867
BIBLIOGRAFIE	874

CAPITOLUL I

Ion Antonescu (1882 – 1946): Cariera militară

Ion Antonescu s-a născut la 2 iunie 1882, la Pitești, în familia unui ofițer al armatei române, numit tot Ion⁴. Dinspre partea mamei, așa cum el însuși a declarat într-o ședință de guvern, în toamna anului 1940, el avea rădăcini macedo-române, iar bunicii materni se numeau Dobrian⁵.

A fost îndrumat de tatăl său spre cariera militară, astfel că între anii 1898 – 1902 a studiat la gimnaziul rezervat fiilor de ofițeri din Craiova. La data de 1 iulie 1902 a început să studieze la Școala Militară de Infanterie și Cavalerie, pe care a absolvit-o în vara lui 1904 cu gradul de sublocotenent. Își începe cariera de ofițer la Regimentul 1 Roșiori, timp în care, în calitate de sublocotenent, studiază la Școala Superioară de Cavalerie din Târgoviște (1904 – 1906).

În „Foaia Calificativă” pe anul 1904, scrisă de căpitanul Sturdza, pe 26 iunie același an, Ion Antonescu este apreciat ca „un elev foarte bun”⁶, fiind prezentat regelui Carol I cu ocazia inspecției la Regimentul 1 Roșiori. În aceeași lună, iunie 1904, căpitanul Praporgescu

⁴ V. Fl. Dobrinescu, Gh. Nicolescu, *Ion Antonescu, Militar și Diplomat (1914 – 1940)*, Institutul European, Iași, 1994, p. 79.

⁵ Vezi *Stenogramele Ședințelor Consiliului de Miniștri. Guvernarea Ion Antonescu*, vol. I (septembrie 1940 – decembrie 1940), Ediție de documente întocmită de: Marcel-Dumitru Ciucă, Aurelian Teodorescu, Bogdan Florin Popovici, București, 1997, p. 175.

⁶ V. Fl. Dobrinescu, Gh. Nicolescu, *op. cit.*, p. 80.

il descrie ca pe un ofițer energic, cu o judecată sănătoasă, ca și „excepțional de bun instructor”⁷. De asemenea, e arătat ca un foarte bun călăreț, prevăzându-i „un viitor strălucit în armă”⁸ (cavalerie). În primăvara anului 1908 este mutat la Regimentul 10 Roșiori, loc unde este ridicat la gradul de locotenent pe 10 mai 1908. Între anii 1911 – 1913 urmează cursurile Școlii Superioare de Război din București, unde își dezvoltă la maximum calitățile sale excepționale de ofițer.

Începând cu 1 ianuarie 1912 este transferat la Regimentul 4 Roșiori. În anul 1913 este ridicat la gradul de căpitan, avansarea sa fiind semnată de regele Carol I, la 6 aprilie 1913⁹, fiind transferat la Regimentul 1 Călărași. A participat la al doilea război balcanic în vara anului 1913, ca ofițer de operații la Statul Major al Diviziei 1 de Cavalerie, unde s-a dovedit extrem de capabil aducând servicii semnificative armatei române. La data de 7 octombrie 1913, regele Carol I, în baza raportului ministrului de război, îi acordă căpitanului Antonescu din „Regimentul 1 Călărași”¹⁰, „dreptul de a purta „Virtutea Militară” de Aur, de pace”¹¹.

Spicuiesc câteva aprecieri ale superiorilor săi făcute în acte oficiale („Foaia Calificativă”), în perioada 1906 – 1913: „inteligent, judecată sănătoasă, bun simț, spirit de ordine, calm, voință, hotărâre, tact, spirit militar de camaraderie, simțul onoarei, iubește soldatul, moral, integru, modest, cumpătat, lipsit de avere, conduită excelentă”, notează colonelul Bogdan, Comandantul Regimentului 1 Roșiori, în luna decembrie 1906¹². „Este

⁷ *Ibidem.*

⁸ *Ibidem.*

⁹ *Ibidem*, p. 123.

¹⁰ *Ibidem.*

¹¹ *Ibidem.*

¹² *Ibidem*, p. 83.

un prea bun ofițer”¹³, nota și generalul Al. Averescu tot în decembrie 1906, iar prințul moștenitor Ferdinand venit în Inspecție la Regimentul sus-numit subliniază „caracterul matur”¹⁴, zelul pus în efectuarea serviciului fiind foarte informat.

În 1907 colonelul Pretorian notează seriozitatea și „conduita exemplară”¹⁵ a ofițerului Ion Antonescu; în 1908 și 1909, căpitanul Rîureanu relevă la ofițerul Ion Antonescu „sentimentul dreptății, demnității și cel moral dezvoltat”¹⁶, cumpătarea și spiritul de economie. La 29 septembrie 1909, căpitanul M. Zaharescu notează elogios despre Ion Antonescu: „Ofițer eminent, sub toate raporturile. Se distinge în toate acțiunile sale și desfășoară energie extraordinară. Exceptional de inteligent și conștiincios, foarte bun instructor și călăreț îndrăzneț, iubește mult calul, excelent camarad, conduită exemplară. În fine, este un ofițer de mare valoare pe care se poate conta în orice împrejurare. Îi prevăd un viitor fericit.”¹⁷.

La 31 octombrie 1911 colonelul Scărlătescu subliniază „judecata dreaptă și bine formată”¹⁸, logică, cultură generală, cu simțul datoriei, personalitate, curajos, camarad excelent¹⁹. În „Foaia Calificativă” pe anul 1913, generalul Cristescu, urmat de generalul Al. Averescu, scot în evidență rezistența fizică care îi permite ofițerului Ion Antonescu să suporte „toate greutățile războiului”²⁰. Recunoaște că are „excelente însușiri, aptitudini pentru serviciul de Stat Major. Atrag atenția în special pentru caracterul lui întreg, din care rezultă totdeauna, hotărâri

¹³ *Ibidem.*

¹⁴ *Ibidem.*

¹⁵ *Ibidem.*

¹⁶ *Ibidem*, p. 84.

¹⁷ *Ibidem*, p. 86.

¹⁸ *Ibidem*, p. 87.

¹⁹ *Ibidem*, p. 88.

²⁰ *Ibidem*, p. 89.

limpezi și nestrămutate. Este un element care va aduce servicii reale Armatei, fiind întrebuințat de preferință în Serviciul de Stat Major.”²¹. De-a dreptul elogioase au fost cele scrise de generalul Al. Averescu în „Foaia Calificativă” pe perioada 23 iunie 1913 – 31 august 1913, unde se subliniază că în timpul campaniei din Bulgaria, Ion Antonescu s-a vădit a fi „un om de nădejde”²², stăruitor, ordonat.

„La trecerea Dunării”, nota generalul Al. Averescu, „Ion Antonescu, Șef de Stat Major, a fost însărcinat să vegheze la adunarea și ordinea Diviziei, dincolo de pod, în Bulgaria, și să recunoască terenul pe care avea să înainteze Divizia. S-a achitat perfect de această misiune și m-a vestit la timp că Divizia nu poate înainta spre Plevna, pe direcția indicată de ordinea de marș, din cauza inundațiilor. S-a putut schimba astfel itinerariul, fără nici un prejudiciu pentru trupă și restul operațiunilor. În timpul operațiunilor a fost, cu deosebire, întrebuințat la recunoașteri și transmitere de ordine la distanțe foarte mari și în terenuri extraordinar de dificile. Străbătând fără preget, în timpul nopților, pe vreme rea și izolat, regiuni înșesate de comitații, mi-a dovedit că posedă, în gradul cel mai înalt, calitatea de căpetenie a ofițerului de cavalerie și Stat Major și anume: „Curajul în singurătate”. Curaj și sânge rece deosebit, mi-a dovedit și în afacerea de la Orhaia, unde a avut o atitudine foarte cavalească în recunoașterea dispozițiilor de luptă și supravegherea lor, sub focul inamicului, unde l-am văzut în adevăr fericit că trăiește și că poate muri pentru țară. Mulțumită recunoașterilor acestui neobosit ofițer, atât la înaintare, cât și la întoarcere, Divizia s-a găsit întotdeauna în lumina și în cele mai bune condiții de trai. Din cauza lipsei unui

²¹ *Ibidem.*

²² *Ibidem.*

bun serviciu de subzistență, l-am întrebuințat și în acest serviciu și pot zice că nu am văzut un om mai harnic, mai priceput, și, mai ales, foarte scrupulos. L-am găsit adesea în spital, la Pîrdop, printre holerici, unde se ducea fără nici un ordin, ci numai din dorința de a stăvili teribilul flagel. Le ducea tutun și îi îmbărbăta, încredințat că, dacă fiecare făcea câte puțin, se pricepe în acest sens, boala se va stinge. Era, în adevăr, devotat. În tot timpul războiului, deși a fost supus la oboseli extraordinare, a găsit și timpul a ține jurnalul la curent, în mod foarte conștiincios. A fost totdeauna sănătos, foarte voios și dornic de a merge înainte. Mult simț național și excelent patriot. În rezumat, am rămas cu impresia că este un ofițer de cavalerie și de Stat Major și că, cu un asemenea om, se poate întreprinde orice. El merită orice distincțiune. A fost propus de Comandantul Diviziei 2 Cavalerie pentru „Steaua României” de Război.”²³.

Având gradul de căpitan, între anii 1914 – 1915, Ion Antonescu a îndeplinit funcția de comandant al escadronului de elevi din cadrul Școlii Superioare de Cavalerie²⁴. A dovedit o maturitate exemplară la comanda acestui escadron, prin seriozitate, spiritul de dreptate, sânguință și patriotism, toate puse în slujba pregătirii viitorilor ofițeri. În această funcție, căpitanul Ion Antonescu i-a avut ca subordonați, comandanți de pluton, pe Constantin Sănătescu, Constantin Niculescu și Dumitru Feraru²⁵, care vor ajunge în timp mari comandanți. Tot în acești doi ani, Ion Antonescu a urmat și încheiat cursurile Școlii de Război, fiind brevetat ofițer de stat major²⁶.

²³ *Ibidem*, p. 90.

²⁴ Gh. Buzatu, *Mareșalul Antonescu în fața istoriei*, vol. I, Iași, 1990, p. XVII.

²⁵ *Antonescu, Mareșalul României și Războaiele de Reîntregire*, Mărturii și documente coordonate și îngrijite de Iosif Constantin Drăgan, Editura Nagard, Cannaregio Veneția, 1986, p. 75.

²⁶ *Ibidem*.

În 1915 este numit Șef al Biroului Operații al Statului Major al Corpului 4 Armată. La începutul războiului de întregire națională, 16 august 1916, căpitanul Ion Antonescu este numit de generalul Constantin Prezan șeful Biroului de Operații al Statului Major al Armatei de Nord, pregătită să declanșeze ofensiva eliberării Transilvaniei.

De la Biroul III Operații din cadrul Armatei de Nord condusă de generalul Constantin Prezan, căpitanul Ion Antonescu se află în spatele operațiilor militare care au constat în trecerea munților Carpați, și începutul eliberării Transilvaniei. Cred că nimic nu poate înlocui cele scrise de Ion Antonescu, cu privire la războiul din 1916 – 1918, fapt pentru care voi încerca să sintetizez câteva opinii ale sale față de marele eveniment istoric de la începutul secolului XX.

Precizez că Ion Antonescu, imediat după războiul de întregire, a scris un studiu aplicat și deosebit de avizat asupra anilor războiului de întregire națională, studiu pe care V. Fl. Dobrinescu și Gh. Nicolescu l-au publicat la capitolul *Anexe*, în cartea lor *Ion Antonescu, Militar și Diplomat*²⁷.

Din perspectiva lui Ion Antonescu, după războiul de independență, România, statul român a avut rolul de sentinelă care a vegheat, ca dominația „de tristă amintire exercitată în Balcani de turci până la 1877 să nu fie înlocuită de alta”²⁸. El avea în vedere statul bulgar, Bulgaria, pe care îl vedea mistuit de „ambție nemăsurată, prin nimic justificată din punct de vedere etnic și istoric”²⁹. Apoi, în anii ce au premers începutul războiului mondial, Austro-Ungaria și Rusia care aveau în stăpânire

²⁷ V. Fl. Dobrinescu, Gh. Nicolescu, *op. cit.*, pp. 173 – 181.

²⁸ *Ibidem*, p. 173.

²⁹ *Ibidem*.

regiuni imense locuite de români”³⁰, au urmărit constant să împiedice România de a-și unifica teritoriul statal blocând-o în a-și organiza politic statul cât și forța sa armată. Scopul acestor două imperii vecine României, după Ion Antonescu, era de a desființa, distruge statul român³¹.

Din perspectiva ofițerului de stat major Ion Antonescu, unirea politică a tuturor românilor „nu mai putea întârzia și nici nu putea fi împiedicată”³², la 1914 – 1916. Aspirațiile poporului român spre unitatea politică integrală, odată devenită realitate istorică, ar fi dus la eșecul bulgarilor de a domina Balcanii, cât și expansiunea Rusiei și Austro-Ungariei „către Orient”³³. Interesele istorice ale vecinilor României, la 1914, erau cu totul opuse marilor interese ale poporului român, iar anii războiului au dovedit din plin câtă dreptate a avut ofițerul Ion Antonescu în analiza sa istorică.

La începutul primului război mondial, statul român avea revendicări teritoriale „la fel de mari ca și în Vest”³⁴, fapt care a făcut ca opțiunea sa între cele două grupări de forțe aflate în conflict să fi fost „foarte dificilă”³⁵. Cu oricare grupare de forțe s-ar fi aliat „soldații săi ar fi fost forțați să lupte cu frații lor”³⁶. La 1914, România nu s-a conformat dorinței lui Carol I de a intra în război împotriva Antantei, cât și presiunilor amenințătoare ale Puterilor Centrale, alegând „formula de expectativă armată”³⁷, nota Ion Antonescu. Faptul că Antonescu a consemnat ca obiectiv al războiului și după conflict

³⁰ *Ibidem.*

³¹ *Ibidem.*

³² *Ibidem.*

³³ *Ibidem.*

³⁴ *Ibidem*, p. 174.

³⁵ *Ibidem.*

³⁶ *Ibidem.*

³⁷ *Ibidem.*

„respectarea principiului naționalităților la constituirea statelor naționale”³⁸, pentru România a însemnat motivul principal în a-și alege aliații. După Ion Antonescu, în august 1916, pentru poporul român după atâtea secole de umilințe, nedreptăți, răbdare și suferință sunase „ora dreptății”³⁹.

Revenind la rolul lui Ion Antonescu în cadrul Armatei de Nord care a declanșat ofensiva peste Carpați, subliniem că el redactează ordine de operațiuni, supraveghează executarea acestora. Ofensiva din Transilvania e oprită de venirea armatelor germane în ajutorul armatei ungurești, dar și din cauza eșecurilor militare din Dobrogea unde inamicul ocupă în două luni ținutul românesc dintre Dunăre și Mare.

La 1 noiembrie 1916 Ion Antonescu este avansat maior⁴⁰, fiind repartizat ca șef la Biroul Operații al Armatei a I-a. Nu stă mult în noul post, căci peste două săptămâni este transferat, tot ca șef, la Biroul Operații, la Grupul de Armate Prezan, unde cu competența cunoscută va pregăti marea bătălie de pe Neajlov – Argeș din noiembrie 1916 (28 noiembrie – 4 decembrie 1916). După două zile de mari victorii (28 și 29 noiembrie 1916), când armata română a luat 5.000 de prizonieri, 30 de tunuri și 50 de mitraliere, iar armata germană și-a început „retragerea către Dunăre”⁴¹, „printr-o întâmplare nefericită”⁴², cum nota Ion Antonescu, dușmanul a capturat „ordinul de operații al armatei române”⁴³, bătălia este pierdută.

Și în marile victorii din vara anului 1917, rolul lui

³⁸ *Ibidem.*

³⁹ *Ibidem.*

⁴⁰ *Ibidem*, p. 177.

⁴¹ *Ibidem.*

⁴² *Ibidem.*

⁴³ *Ibidem.*

Ion Antonescu, ca șef al Biroului Operații la Marele Cartier General, a fost determinant. La 13 noiembrie 1917 regele Ferdinand semnează ordinul de ridicare la gradul de locotenent-colonel a lui Ion Antonescu⁴⁴. Despre bătălia de la Mărășești, Ion Antonescu a scris la 1919 că a fost cea „mai vestită și mai glorioasă”⁴⁵ de pe frontul românesc, și că ostașii români au arătat lumii întregi „vitejia”⁴⁶ lor, luptându-se „pe viață și pe moarte”⁴⁷.

Rolul lui Ion Antonescu în cadrul operațiunilor militare din anii 1916 – 1917 a fost subliniat și de I. G. Duca, care nota în *Memorii* că „brațul drept al generalului Prezan era un tânăr ofițer, maiorul Antonescu, un element de deosebită valoare și care prin inteligența, priceperea și activitatea sa și-a adus personal, dar a adus și țării, neprețuite servicii”⁴⁸. Între 1 aprilie 1918 și 28 octombrie 1918 Ion Antonescu este comandant al Regimentului 7 Roșiori. În cursul anului 1919, ca șef al Biroului Operații la Marele Cartier General, Ion Antonescu are un rol crucial în pregătirea, conducerea și sfârșitul victorios al războiului cu Ungaria (aprilie 1919 – 3 august 1919).

La trecerea Tisei de către armata română, în mai 1919, regele Ferdinand recunoaște marile merite ale ofițerului de stat major Ion Antonescu în războiul de întregire, cât și în cel cu Ungaria, decorându-l cu însuși Ordinul său „Mihai Viteazul”, rostind aceste cuvinte memorabile: „Antonescu, nimenea în Țara aceasta nu știe mai bine decât regele tău cât îți datorează. Ai fost nedreptățit pentru că nu ți s-au recunoscut meritele cum trebuia. Pentru a îndrepta aceasta, îți dau decorația mea.”⁴⁹

⁴⁴ *Ibidem*, p. 124.

⁴⁵ *Ibidem*, p. 180.

⁴⁶ *Ibidem*.

⁴⁷ *Ibidem*.

⁴⁸ I. G. Duca, *Amintiri politice*, vol. II, München, 1981, Ion Dumitru-Verlag, p. 104.

⁴⁹ *Antonescu, Mareșalul României și Războaiele de Reîntregire*, p. 78.

Regele Ferdinand, cu acest prilej, a luat de la pieptul său Ordinul „Mihai Viteazul” și l-a așezat pe pieptul locotenent-colonelului Ion Antonescu. În anul 1920, Ion Antonescu este avansat la gradul de colonel, iar între anii 1920 – 1922 este Comandant al Școlii Speciale de Cavalerie de la Sibiu. Între anii 1922 – 1923 este atașat militar al României la Paris, iar în anii 1923 – 1926 va fi atașat militar la Londra. Înainte de Paris și Londra Ion Antonescu a fost trimis la Varșovia în anul 1920, având rolul de consilier tehnic al delegației României, ocazie cu care a purtat discuții și negocieri cu militari polonezi, între care mareșalul Pilsudski.

Tot în anul 1920 a fost delegat din partea României la Conferința de Pace de la Paris – Versailles în Comisia de Reparații, cât și membru al Comisiei Române pentru executarea Tratatelor de Pace. Menți-onez că, pentru anii cât Ion Antonescu a fost atașat militar la Paris și Londra există rapoarte militare informative foarte amănunțite întocmite de el către Ministerul de Război. Cât a fost la Londra, Ion Antonescu a colaborat strâns cu Nicolae Titulescu, de care îl lega o prietenie adevărată. Precizez că în acești ani, Ion Antonescu, care din 1920 devenise colonel, începând cu luna aprilie 1924, a fost atașat militar și în Belgia, calitate în care s-a întâlnit cu regele acestei țări, Albert. Nu ezit să menționez că, la una din întâlnirile avute cu regele Albert, acesta și-a exprimat admirația „pentru rezistența, bravura, sobrietatea și disciplina”⁵⁰ ostașilor și ofițerilor români.

La data de 14 iulie 1926, regele Ferdinand semnează un Decret-Regal prin care Ion Antonescu „se desărcinează”⁵¹ din funcția de atașat militar în Anglia, fiind repartizat la Marele Stat Major⁵². Același rege

⁵⁰ V. Fl. Dobrinescu, Gh. Nicolescu, *op. cit.*, p. 41.

⁵¹ *Ibidem*, p. 127.

⁵² *Ibidem*.

Ferdinand printr-un alt Decret-Regal, din 21 septembrie 1926, îl numește pe colonelul Ion Antonescu comandant al Centrului de Instrucție al Cavaleriei Sibiu, postul fiind preluat începând cu data de 1 octombrie 1926⁵³. Decretul-Regal motiva numirea „în interesul serviciului”⁵⁴, dar și „după cerere și ca măsură disciplinară”⁵⁵. „Măsura disciplinară”⁵⁶ fusese cerută de generalul H. Cihoschi, comandantul Corpului 7 Armată, care îi reproșa colonelului Ion Antonescu absența spiritului de disciplină și subor-donare, fiindu-i „cu totul necunoscute”⁵⁷.

În decembrie 1926, Ion Antonescu este numit comandant al Regimentului 9 Roșiori unde va exercita comanda până la data de 15 iulie 1927. La data de 16 iulie 1927, regele Ferdinand, prin *Decret-Regal*, îl numește pe colonelul Ion Antonescu „comandant al Școlii Superioare de Război”⁵⁸. În calitate de Director al Școlii Superioare de Război, colonelul Ion Antonescu a inovat cursurile respectivei instituții îmbinând ideal studiul teoretic cu aplicația practică, pe teren. Modul cum a condus Școala Superioară de Război a atras elogiile unanime ale superiorilor între care generalii Lăzărescu, Samsonovici, Angelescu. În aplicațiile pe teren, cu viitorii ofițeri de stat major, colonelul Ion Antonescu recomanda acestora studierea cu atenție a greșelilor, erorilor comise în anii războiului de întregire națională în dauna sublinierii laturii eroice a luptelor. El credea că, mai ales în Armată, se pot trage învățăminte folositoare în primul rând din greșeli.

La data de 19 octombrie 1928, prin Decret-Regal, emis

⁵³ *Ibidem*, p. 128.

⁵⁴ *Ibidem*.

⁵⁵ *Ibidem*.

⁵⁶ *Ibidem*, p. 45.

⁵⁷ *Ibidem*.

⁵⁸ *Ibidem*, p. 129.

de regele-copil Mihai, dar semnat de regenții României, principele Nicolae, patriarhul Miron Cristea și Gh. Buzdugan, colonelul Ion Antonescu este numit „secretar de stat la Departamentul de Război”⁵⁹. Decretul este semnat și de generalul Paul Angelescu, ministrul de război, și publicat în „Monitorul Oficial”, în ziua de joi, 25 octombrie 1928, nr. 230, p. 8838⁶⁰. Funcția de ministru secretar de stat a deținut-o până pe 12 noiembrie 1928, iar pe 1 aprilie 1929 e numit comandant al Brigăzii 5 Roșiori, pe 10 mai 1930 preia comanda Brigăzii 8 Cavalerie, iar din 26 iunie 1930 comandă Brigada 6 Cavalerie. Participă în acest timp la mari manevre militare, ocazie cu care conduce mai multe regimente pe teren, iar competența sa a stârnit admirația superiorilor: „Ofițer care iese din comun atât prin cultura sa, cât și prin frumoasele sale calități de energie și de caracter”⁶¹. La data de 9 mai 1931, prin Decret-Regal Carol II ridică pe colonelul Ion Antonescu la gradul de general de brigadă⁶².

La data de 8 iunie 1931 este numit, din nou, director al Școlii Superioare de Război. Precizez că în anul 1928, colonelul Ion Antonescu s-a căsătorit cu domnișoara Maria Niculescu. La comanda Școlii Superioare de Război, generalul Ion Antonescu rămâne până la data de 1 iulie 1933, dată la care a fost numit comandant al Diviziei a III-a Pitești.

În „Foaia Calificativă” pe anul 1932 – 1933, generalul de divizie M. Ionescu scria că, „avându-l sub comanda mea timp de 4 luni pe acest strălucit ofițer general”⁶³ a observat și constatat la el „calitățile excepționale cu care este înzestrat”⁶⁴. În aprecierea sa, generalul

⁵⁹ *Ibidem.*

⁶⁰ *Ibidem.*

⁶¹ *Ibidem*, p. 46.

⁶² *Ibidem*, p. 130.

⁶³ *Ibidem*, p. 112.

⁶⁴ *Ibidem.*